

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ 1^η ΚΑΙ ΤΗ 15^η ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Διευθυντής καὶ ὑπεύθυνος Συντάκτης **ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ** Καθηγητῆς

Συνδρομὴ ἑτησία ἐν Κρήτῃ..... Δρ. χρ. 5 —
» ἑξάμηνος » » » 2·50
» τρίμηνος » » » 1·50
Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν προστίθεται ἑτησίως Δρ. χρ. 1.—

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ ἀποστολαὶ ἀπευθύνονται
τῇ Διευθύνσει, ὁδὸς Μπέττολο. Χανία
ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

Περιεχόμενα : Ἡ Ἀτομικότης τοῦ τροφίμου, ὑπὸ Φοῖνικος. Ἡ Ἑορτὴ τῶν ἀνθέων ὑπὸ Δ. Γεωργακάκη. Ἀρχαιολογικά. Ἑρμηνεῖα τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ Χ. Τραπετάκη. Πρακτικά τῶν Διδ. Συνεδρίων. Ποικίλα. Ὁ ἐναστρὸς οὐρανός.

Γ΄ Ἡ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΤΡΟΦΙΜΟΥ (ἴδε ἀριθ. 3)

Ὅπως κατὰ τὸ σῶμα ὅλοι ἔχομεν τὸν γενικῶς ἀνθρώπινον τύπον, ἀλλ' ἕκαστος ἔχει καὶ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά του, ὥστε οὐδεὶς εἶναι ἐντελῶς ὁμοίος πρὸς τὸν ἄλλον· οὕτω καὶ πάντων μὲν ὁ ψυχικὸς βίος συμφωνεῖ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἀλλ' ἕκαστος ἔχει καὶ ἰδιάζοντά τινα τύπον, ὅστις διακρίνει αὐτὸν καὶ ψυχικῶς τῶν ἄλλων· ὁ μὲν τῶν μαθητῶν λόγος χάριν ἀντιλαμβάνεται εὐκόλως καὶ ταχέως, διατηρεῖ ἀσφαλῶς ἐν τῇ μνήμῃ τὰ διδασκόμενα καὶ κρίνει ὀξέως· ἄλλοι δὲ καὶ τὰ ἀπλούστατα ἀντιλαμβάνονται καὶ διατηροῦσι μετὰ κόπου· ὁ μὲν ἔχει ἰδιοφυΐαν πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μάθημα, εἰς ἄλλο δὲ τὸ δύναντίον· ἄλλα μὲν παιδιὰ εἶναι ζωηρά καὶ θερμώδη, ἄλλα δὲ ἥσυχα καὶ πραέα, ἄλλα δραστήρια καὶ ἐπίμονα καὶ ἄλλα ἄτολμα καὶ ἀδρανῆ· ἄλλα εἶναι νωθὰ πνευματικῶς, δυσπαιδαγώγητα, εὐερέθιστα, ἰσχυρογνώμονα, ἀπρόσεκτα· πόσον δ' ὑψηλότερον τῶν συνήθων ἀνθρώπων ἴστανται οἱ ἥρωες τοῦ πνεύματος, ποιηταί, φιλόσοφοι, πολιτικοί! Αὐταὶ αἱ διαφοραὶ, αἱ ὁποῖαι διαστέλλουσι τοὺς ἀνθρώπους ἀπ' ἀλλήλων, ἀποτελοῦσι τὴν ἀτομικότητα (Individualität) τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἀτομικότης αὕτη ἐξαρκτάται τὸ μὲν ἐξ ἀρχικῶν φυσικῶν προδιαθέσεων, ἃς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ γενετῆς ὁ ἄνθρωπος, τὸ δ' ἐκ ποικίλων ἐπιδράσεων ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ του βίου κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἡλικίας ἔτη· αἱ φυσικαὶ δὲ προδιαθέσεις ἢ προσέρχονται ἐκ κληρονομικότητος, ἢ ὀφείλονται εἰς ἰδιόζουσαν τοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ ἀτόμου διαμόρφωσιν· διότι ὡς πρὸς ταύτας ὄχι μόνον φυλαί, ἔθνη, λαοὶ καὶ οἰκογένειαι διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ἀδελφῶν ὑπάρχουσιν οὐχί σπανίως διαφοραί. Διὰ κληρονομίας ὄχι μόνον ἐξωτερικαὶ τοῦ σώματος ὁμοιότητες, ἀλλὰ καὶ νόσοι μεταδίδονται ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα, καὶ πάθη ψυχικὰ καὶ νόσοι

διανοητικὰ καὶ ἠθικὰ τάσεις δύνανται νὰ κληρονομηθῶσι· ταύτην τὴν ἀνισότητα τῶν διαφορῶν φυσικῶν δώρων, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο ὁ Δημιουργὸς τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους, σημαίνει καὶ ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων, ἣν ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ (Ματθ. 25). Εὐτυχῶς, λέγει ὁ G. Maier, αἱ νοσηραὶ προδιαθέσεις, αἱ ἀνῆθικοι τάσεις καὶ αἱ παντὸς εἶδους ἀνωμαλῖαι τοῦ ψυχικοῦ βίου ἔχουσι τὴν τάσιν νὰ ὑποκύπτωσιν εἰς τὴν θεραπευτικὴν δύναμιν τῆς φύσεως, ἂν μὴ ἐν τῇ πρώτῃ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ γενεᾷ· ἄλλως ἡ ἀνθρωπότης διὰ τῆς κληρονομίας τῶν νόσων τῆς θά εἶχε γίνεαι πρὸ πολλοῦ μέγα νοσοκομεῖον. Καὶ νὰ μὲν τὰ τέκνα πολλὰκις τιμωροῦνται σκληρῶς δι' ἁμαρτίας γονέων· ἀλλὰ τοῦτο ὑπερνικάται διὰ τοῦ ὑπερεκχειλίζοντος πληθους τῆς ἐξυγιάσεως, ἥτις ῥεεῖ ἀπὸ τῆς ἀνεξαντλήτου πηγῆς τῆς θείας εὐλογίας· διότι τιμωρεῖ μὲν ὁ Θεὸς μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τὰ τέκνα τῶν μισούντων αὐτὸν, ἀλλ' ἐλευθερεῖ καὶ εὐεργετεῖ μέχρι χιλιοστῆς γενεᾶς ἐκείνους, οἵτινες ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τηροῦσι τὰς ἐντολάς του. « Ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζήλωτης, ἀποδιδούς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν τοῖς μισοῦσί με, καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰ προστάγματά μου ». (Δευτερον. 5, 9).

Πλὴν ὅμως τῶν φυσικῶν προδιαθέσεων, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περιβάλλων τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑπὸ τὸν ὁποῖον ζῇ, ὁ ἥλιος ὁ διαγεγὼν αὐτῷ, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα ἃ συναντᾷ, ἡ χώρα ἢ πρὸ αὐτοῦ ἐκτεταμένη, ἡ οἰκογένεια ἐν τοῖς κόλποις τῆς ὁποίας διάγει τὰ πρῶτά του ἔτη, ἡ κοινωνία ἐν ἣ ἀναστρέφεται καὶ πρὸς τὰς ἐξείς καὶ τὰ φρονήματα τῆς ὁποίας ταχέως ἐξοικειοῦται, πάντα ταῦτα ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι, χρωματίζουσι τὸ θυμικόν, προάγουσι τὴν φαντασίαν, καί, τὰς ἐπικτήτους ιδιότητας ἀποτελοῦντα, συναπεργάζονται μετὰ τῶν φυσικῶν προδιαθέσεων τὴν ἀτομικότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις δεικνύει εἰς τὸν παιδαγωγὸν τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του.

Εἰς τούτους τοὺς περιορισμοὺς, εὖς ἐπιβάλλουσιν αἱ φυσικαὶ καὶ ἐπικτήτοι ιδιότητες τοῦ τροφίμου,

υπόκειται ἡ ἀγωγή· ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁρίων εἰς αὐτὴν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἀποτελεσματικῶς ἡ ἀγωγή, ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἶναι εὐπλαστος καὶ εὐένδοτος εἰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις, ἀληθεύει δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου λεγόμενον ὅτι «καθὰπερ σφραγίδες τοῖς ἀπαλοῖς ἐναπομάρτυρονται κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἐτι παιδίων ψυχαῖς ἐναποτυποῦνται». Ἀλλ' ἐὰν ἡ ψυχὴ, κατὰ τὸν Herbart, εἶναι ἀπλὴ οὐσία, οὐδεμιᾶς μεταβολῆς κατὰ ποῖον ἐπιδεκτική, τὸ εὐπλαστον δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ ἀναφερόμενον εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς· δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ αὕτη ὡς ὕλη εἰς ἣν δύναται τις νὰ ἀποτυπώσῃ κατ' ἀρέσκειαν οἷαςδὴποτε ἐντυπώσεις, οὐδ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ σπέρματα, ὧν τὴν βλάστησιν καὶ ἀνάπτυξιν ἐπιδιώκει ἡ ἀγωγή· διότι ἂν παραδεχθῶμεν τοιαῦτα, θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένον τί μέλλει νὰ γίνῃ ἕκαστος ἀνθρώπος· ἀναιμία δὲ θὰ ἦτο ν' ἀγωνίζεσθαι τις ἵνα μεταβάλῃ πρᾶγμα ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένον καὶ μὴ δυνάμενον νὰ γίνῃ ἄλλως· ἡ διαφορὰ λοιπὸν ὑπάρχει εἰς τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην εὐκολίαν, μεθ' ἧς τὸ ἄτομον προσοικειοῦται σωματικὰς τινὰς καὶ πνευματικὰς ἱκανότητας καὶ φθάνει εἰς μεγαλυτέραν ἢ μικροτέραν τελειότητα εἰς κατέστη. (Τὰ στοιχεῖα τοῦ φυσικοῦ κόσμου εἰναι τὸ γινώσκον συνεισφέροντα καὶ ἀποδίδοντα ἀλλὰ ἡ τριάς κατὰ τὴν εἰρησυνένοιαν διαφέρει ἀπὸ τῶν στοιχείων· ἀπὸ τῶν στοιχείων ἀναπτύσσεται κατὰ τὴν διαφορὰν ἀνθρώπων· κατ' ἀνθρώπων, ἰσχυρὸν, ποικίλον, ζωηρότητα, ταχύτητα εἶναι ποικίλως τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἀναμειγμένα, καὶ οὕτως ἀποτελοῦσι τὴν παιδείαν τῶν ἀτομικότητων.

Ταύτην τὴν ἀτομικότητα τοῦ παιδὸς ὁφείλει ὁ παιδαγωγὸς νὰ διαγνώσῃ διὰ καθένα ψυχολογικῆς μελέτης· καὶ τὰς μὲν καλὰς ιδιότητας νὰ βοηθήσῃ, καὶ τὰς κακὰς νὰ ἐκλείψῃ· καὶ τὰς καλὰς νὰ ἐκτρέφῃ, καὶ τὰς κακὰς νὰ ἐκλείψῃ. ὅτε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα ἀνάπτυξιν, τὰς δὲ ελαττωματικὰς κλίσεις καὶ τάσεις νὰ περιστείλῃ κατὰ τὸ δυνατόν· τὴν φύσιν νὰ μεταβάλωμεν βεβαίως δὲν δυνάμεθα, ἀλλ' ἐνῆχυ βοήθουμεν αὐτὴν ἐξευγενίζοντες· δὲν πλάττομεν νέας φύσεις, ἀλλὰ δὲν ἀφίνομεν τὰς ὑπαρχούσας νὰ ἀναπτυχθῶσι τυχαίως. «ὁ ἐμβολιάζων δένδρα, λέγει ὁ Oppel, δὲν ζητεῖ ἐκ μηλέας νὰ κάμῃ κυπάρισσον, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐξευγενίσῃ τὰς μικρὰς μηλέας»· ὁ παιδαγωγὸς ὁφείλει διὰ προσεκτικῆς παρατηρήσεως καὶ ἐπιμονῆς, ὑπ' ἀγάπης ὑπαγορευμένης, νὰ γνωρίσῃ ἕκαστον παιδίον ἐν τῇ ἰδιαίτη αὐτῷ ἀτομικότητι, καὶ συμφῶνως πρὸς ταύτην νὰ τὸ μεταχειρίζεται. Δὲν ἀρμόζει εἰς πάντας ἡ αὕτη ἀγωγή· οὐδ' εἶναι καλὴ πᾶσα ἐπιμεμελὴς ἀγωγή, ἐὰν δὲν προσαρμόζεται εἰς τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ παιδὸς· ἂν περὶ ἀνθρώπου ὅπερ ἀγαπᾷ τὴν ξηρασίαν φροντίζῃς μὲν ἐπιμελέστατα. ἀλλὰ μεταχειρίζεσθαι τρόπον ὅστις ἀρμόζει εἰς ἑνὸς φυτόν, βεβαίως θὰ τὸ καταστρέψῃς. Τοὺς τῆς αὐτῆς τάξεως μαθητὰς ὁ διδάσκαλος διδάσκει βεβαίως κατὰ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα· ἀλλὰ ἀπὸ μὲν τοὺς ἀσθενεῖς δὲν ἔχει παρὰ πολλὰς ἀξιώσεις, τοὺς δὲ εὐφυστέρους δὲν ἀφίνει ἄνευ ἐπασχολήσεως· δυσκόλους ἐρωτήσεις ἀπευθύνει πρὸς τοὺς ἱκανωτέρους, εἰς εὐκόλους δὲ καλεῖ τοὺς ἀσθενεστέρους νὰ ἀποκριθῶσιν· μεθ' ὅλως δ' ἰδιαίτερας φροντίδος καὶ ὑπομονῆς στρέφεται πρὸς τοὺς ἀφυστέρους. οὐδ'

ἐπιτρέπεται ποτε εἰς διδάσκαλον ἐννοεῖντα τὴν ἀποστολὴν τοῦ νὰ ὑβρίζῃ τοὺς δυσμαθεστέρους οὐδὲ νὰ ἐμπνέῃ αὐτοῖς ἀπογοήτευσιν διὰ φράσεων, αἵτινες θίγουσιν ἐνώπιον τῶν ἄλλων τῆς φιλοτιμίας των τὸ αἶσθημα· τὸν ἀντίον, πάντων ἃς διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ καταλλήλου τρόπου, πάντας ἃς ἐνθαρρύνῃ μεταχειριζόμενος πρὸς τοὺς πνευματικῶς ἐνδεεῖς τὴν θεραπευτικὴν παιδαγωγικὴν· ὁ μέγας τῆς ἀνθρωπότητος διδάσκαλος, τὸ πρότυπον τοῦ παιδαγωγοῦ, ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ἐξ Ἰσοῦ ἐπήνεσε καὶ τὸν διπλασιάσαντα τὰ πέντε τάλαντα, καὶ τὸν διπλασιάσαντα τὰ δύο.

Φοῖνιξ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, οἱ ὑπὲρ πάντα ἄλλον λαὸν τὸ καλόν, ἐν οἰαδύποτε αὐτοῦ ἐκφάνσει, ἀγαπήσαντες καὶ εἰς τὴν ὑψίστην ἀγαθόντες τελειότητα, δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ αἰσθανθῶσι ζωηρὰν ἀγάπην καὶ ἐξαιρετικὸν ἔρωτα καὶ πρὸς τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως. Ἦδον ὁ Ὅμηρος θαυμάζει ταύτας, ὁ δὲ Σοφοκλῆς (Οἰδ. ἐπὶ Κολ. 668-719) μεθ' ὑπερηφάνιας ἐξαίρει τὰς καλλονὰς τοῦ Ἰππείου Κολωνοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του ἐκεῖ, λέγει, ὅτι ἡ εὐφύωνος ἀπὸ τῶν οἰκῶσα ἐν τῷ κισθῷ καὶ ἐν ἄλλοις φυλλώμασιν, ἅπερ οὔτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου οὔτε ὑπὸ τῶν ἀνέμων προσβάλλονται· ἐκεῖ θάλλει ὁ καλλίκαρπος νάρκισσος καὶ ὁ χρυσαυγὴς κρόκος· ἐκεῖ διπνεκῶς ῥέοντα τὰ ὕδατα τοῦ Κηφισοῦ ἀπὸ τῆς πεδιάδος τῆς εὐφύου γῆς ποιοῦσι τὴν βλάστησιν ταχύτεραν· ἐκεῖ ἡ ἐλαία εἶναι αὐτοφυὴς καὶ ἐκεῖ κατὰ Εὐριπίδην (Μήδ. 824), ὅπου ἡ γυνὴ Ἀρμονία ἐγέννησε τὰς ἐννέα Πιερίδας Μοῦσας· οἱ ἀνθρώποι βαίνουσιν διὰ λαμπροτάτου αἰθέρος. Ὁ δὲ Θεόκριτος (πρὸς. εἰδ. 1, 1. 5, 45. 11, 49. 13, 40 κ. ἀλ.) ψάλλει, ὅτε μὲν τὸν εὐχάριστον θροῦν τῶν φύλλων τῆς παρὰ τὰς πηγὰς ἡδέως κελαρύζοντος ὕδατος βλαστανοῦσης πίτυος, ὅτε δὲ τὸ εὐσκιον ἄλσος τὸ ὁποῖον «ὑφαίνον αἱ γειροὶ πιελεῖ τε χλωροῖσιν πετάλοισι κατηρεφέες κομόσσαι», ὅτε δὲ τὸ μέρος ἐν ᾧ θάλλουσι δάφναι καὶ ῥαδιναὶ κυπάρισσοι καὶ μέλας κισθός καὶ ἡ γλυκύκαρπος ἄμπελος καὶ τὸ ἐκ τῆς λευκῆς χιόνης τῆς πολυδένδρου Ἀλτνης καταλειθόμενον ψυχρὸν ὕδωρ ῥέει, καὶ ἄλλοτε τὸ βαθύσκιον τοπειὸν ἐν ᾧ θάλλουσιν αἱ δρυεὶς καὶ ὁ κύπειρος καὶ βομβοῦσιν αἱ μέλισσαι καὶ πλαταγίζει ἄφθονον ψυχρὸν ὕδωρ καὶ ἡδὺ ἐπὶ τῶν δένδρων λαλαγοῦσι τὰς πτηνὰ καὶ ἡ πίτυς ὑψηλόθεν βάλλει τοὺς ἐάντης κώνους. Ὁ δὲ θεὸς Πλάτων (Φαῖδρ. 230) θαυμασιώτατα περιγράφει τὴν παρὰ τὸν Ἰλισθὸν χώραν «ἐν ἣ ἦτε πλάτανος μάλ' ἀμφιλαφὴς καὶ ὑψηλὴ· τοῦ τε ἄγνου τὸ ὕψος καὶ τὸ σιόκιον πᾶσι καλὸν καὶ ὡς ἀκμὴν ἔχει τῆς ἀνθῆς ὥς ἐν εὐωδέστατον παρέχοι τὸν τόπον· ἦτε αὖ πηγὴ χαριεστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ῥεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος.... καὶ τὸ εὐπνοῦν τοῦ τόπου ὡς ἀγαπτιτὸν καὶ δφδόρα ἡδύ· θερινὸν τε καὶ λιγυρὸν ὑπνχεῖ τῷ τῶν τεττίγων χορῷ πάντων δὲ κομψότατον τὸ τῆς πῶας, ὅτι ἱκανὴ πέφυκε κατακλινέντι τὴν κεφαλὴν παγκάλως ἔχειν».

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν μὴδεμία γραπτὴ μαρτυρία ὑπῆρχε, δὲν θὰ ἤρκει ἄρα γε ἡ θαυμασία ἐκλογὴ τῶν τόπων ἐν οἷς ἐκτιζον τὰς πόλεις καὶ ἱδρυον τὰ ἱερὰ των, ὅπως ὑποδείξῃ τὴν πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς καλλονὰς τῆς ἀγάπης τῶν ἡμετέρων προγόνων; τοιαύτην δὲ δεικνύοντες ἀγάπην ἦτο δυνα-

τόν νά μὴ θεοποιήσωσιν αὐτήν καὶ νά μὴ ἔχωσιν ἰδίας ἑορτὰς καθ' ἃς νά πανηγυρίζωσι μὲν τὴν κατὰ τὸ ἔαρ ἀναγεννωμένην θρηνῶσι δὲ τὴν κατὰ τὸ φθινόπωρον θήνουσιν φύσιν;

"Οὕτως δὲ πολλαχοῦ τοῦ Ἀρχαίου κόσμου ἐτελοῦντο ἐπὶ τούτῳ ποικίλαι ἑορταὶ οὕτω ἐν Σικελίᾳ ἐτελοῦντο τὰ Ἀνθεσφόρια, καθ' ἃ ὑπῆρχεν ἔθος αἱ γυναῖκες νά ἀνθολογῶσι καὶ στεφανηπλοκῶσι πρὸς τιμὴν τῆς Περσεφόνης ἀρπαγείσης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἀσχολουμένης περὶ τοῦτο ὁμοίᾳ δ' ἑορτὴ ἦγετο καὶ ἐν Ἰππωνίῳ τῆς κάτω Ἰταλίας. Ἐν δὲ τῷ Ἀργεὶ ὑπῆρχε ναὸς Ἡρας τῆς Ἀνθείας καὶ ἐπέμπτο πρὸς τιμὴν αὐτῆς ὑπὸ παρθένων φερουσῶν κανὰ πλήρη ἀνθέων λαμπρὰ πομπή· τὸ ὅτι δὲ καὶ ἐν Κνωσσῷ ἡ Ἀφροδίτῃ ἔφερε τὸ ἐπιθετον τῆς Ἀνθείας δεικνύει ὅτι καὶ ἐν ταῦθα ἀνάλογος τις πρὸς τὴν τῆς ἐν Ἀργεὶ Ἀνθείας Ἡρας λατρεία ὑπῆρχε. Ἀνάλογοι πρὸς τὰς ἑορτὰς ταύτας εἶναι καὶ ἡ τῶν Ἀδωνίων καθ' ἃ, τελούμενα μεγαλοπρεπέστατα πολλαχοῦ τοῦ Ἀρχαίου κόσμου καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, Βύβλῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, ἐπανηγυρίζετο ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἀδωνίδου, συμβολικῶς παριστῶντα τὸν ἐπὶ τινα χρόνον ἀφανισμὸν κατὰ γῆς τῶν σπερμάτων καὶ τὴν ὑπὲρ γῆν εἰς ἀναβλάστησιν αὐτῶν· καὶ ἡ τῶν Χελιδόνων ἐν Ρόδῳ τελουμένη καθ' ἣν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τῆς χελιδόνος ἐψάλλετο τὸ χελιδόνισμα αἰλῶν ἦλθε χελιδὼν καλὰς ὥρας ἀγούσα καλοὺς ἐνιαυτοὺς κ. λ.

Ἀλλ' ἡ ἐπιφανεστάτη ἀπασῶν τούτων τῶν ἑορτῶν ἦσαν τὰ ἐν Ἀττικῇ τελούμενα Ἀνθεστήρια κατὰ τὸν μῆνα τὸν ἀπὸ τούτων κληθέντα Ἀνθεστηριῶνα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου καὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, ὅποτε ὑπὸ τὸν χαρίεντα τῆς Ἀττικῆς οὐρανὸν εἰς φύσιν ἐφαίνετο ἐξεγειρομένη ἐκ τοῦ χειμερινοῦ ληθάργου καὶ ἡ τοῦ ἔαρος ἐπάνοδος προεκάλει τὴν εὐθυμίαν ἐπιτεινομένην διὰ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ὥρων τοῦ Διονύσου. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦτο κοινὴ πᾶσι τοῖς ἀπ' Ἀθηνῶν Ἰωσὶν ὅπως παραδίδει ἡμῖν ὁ Θουκυδίδης (B, 15, 4), ἐτελεῖτο δ' ἐν τρισὶν ἡμέραις ὧν ἡ πρώτη ἐλέγετο Πιθογία ἡ τὰ Πιθογία ἡ δευτέρα Χόες καὶ ἡ τρίτη Χύτρα.

Ἡ πρώτη ἦτο προπαρασκευαστικὴ τῆς ὅλης ἑορτῆς· πάντες μέχρι καὶ τῶν τριετῶν παίδων ἦσαν ποικίλοις ἀνθεσιν ἐστεφανωμένοι· οἱ μὲν οἰκοδεσπόται προσέφερον τῷ Διονύσῳ θυσίαν, οἱ δὲ δοῦλοι ἥνοιγον τοὺς περιέχοντας τὸν νέον οἶνον πίθους (ὁπόθεν καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς ὄνομα) οὐ ἀθρόονος καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν δούλων ἐγένετο χρῆσις παρεχομένης αὐτοῖς πλήρους ἐλευθερίας· ἐπειδὴ δ' ὅμως τῆς ἐλευθερίας ταύτης ἐποιοῦντο κατάχρησιν μετεκαλοῦντο εἰς τὰ ἔργα τῶν διὰ τῆς φράσεως «θύραζε Κῆρες οὐκέτ' Ἀνθεστήρια». (Ὁ Crusius προέτεινε καὶ τινες τῶν νεωτέρων παρεδέχθησαν ἄλλην τῆς φράσεως ταύτης ἐρμηνείαν· ἀντὶ τοῦ Κῆρες διορθοῦσιν εἰς Κῆρες καὶ δέχονται, ὅτι ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἐπὶ κλησίς πρὸς ἐπάνοδον τῶν ψυχῶν εἰς τὸν Ἄδην κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνης τῆς πανηγύρεως· ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἐδόθη ἐπειδὴ τὰ Ἀνθεστήρια καὶ δὴ ἡ τρίτη ἡμέρα ἦτο πρὸ πάντων ἑορτῇ τῶν ψυχῶν μεγίστην ἔχουσα ὁμοιότητα πρὸς τὸ πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς ψυχοδόδατον: ἰδ. κατ.).

Ἡ δευτέρα ἡμέρα Χόες ἦτο ἡ κυριώτερα τῆς ἑορτῆς· κατὰ ταύτην ἀρχομένην ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ Ἠλίου τῆς 11 Ἀνθεστηριῶνος ἐπέμπτο πρῶτον ἡ πομπὴ τῷ Διονύσῳ· τὸ ξόανον τοῦ Διονύσου τὸ ἀνευ πομπῆς κατὰ τὴν προτεραίαν μετενεχθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημειαν, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην μετὰ πομπῆς ἐκομίζετο εἰς τὸ Λύκαιον (παρὰ τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου) παρακολουθούντων πολλῶν καὶ πεζῶν ἀνθοστολίστων μετρηφισμένων

εἰς Σιληνοὺς, Σατύρους καὶ Βάκχους καὶ ἐφ' ἀμαξῶν, ὁπόθεν μετὰ πολλῆς ἀθροστομίας ἐσκωπτοὺν τοὺς ἐντυχάνοντας (πρὸλ. τὰ ἐξ ἀμαξῶν ἰδίᾳ κατὰ τὴν πομπὴν τῶν Ἐλευσινίων)· ἡ πομπὴ κατέληγεν εἰς τὸν ἐν τῷ Ληναίῳ ναὸν τοῦ Διονύσου ὅπου ἐτελεῖτο μυστικὸς γάμος τοῦ θεοῦ τούτου, (ὃν ὑπεδύετο καλῶς νεανίας καὶ ποτε καλῶς δοῦλος τοῦ Νικίου) μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ ἀρχοντος βασιλέως. Τὴν δεξιὰν τῆς δωδεκάτης Ἀνθεστηριῶνος ἐγένετο εὐωχία· πάντες προσήρχοντο ἐστεμμένοι τὴν κεφαλὴν διὰ στεφάνων ἐξ Ἀνθέων νεωστὶ ἀποκοπέντων· κατελάμβανον τὰς ἑαυτῶν θέσεις καὶ περιέμενον τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως ἀγῶνος· τίς δηλαδὴ θὰ κατάρθου πρῶτος νὰ ἐκπῇ τὸν εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ χοῦν εὐρισκόμενον ἀκρατον οἶνον τριῶν λιτρῶν τὸ σύνθημα ἐδίδοτο διὰ σάλπιγγος (Ἀριστ. Ἀχαρν. 1000).

ἀκούετε λεφ' κατὰ τὰ πάτρια τοὺς χόας πίνειν ὑπὸ τῆς σάλπιγγος· ὅς δ' ἂν ἐκπῇ πρῶτιστος, ἀσκὸν λήψεται Κτησιφώντος. Ὁ πρῶτος τὸν χοῦν ἐκπιῶν ἐλάμβανεν ἑπαπλὸν ἀσκὸν πλήρη οἴνου. Μετὰ τὴν εὐωχίαν ἅπαν τὸ ἀνθηφόρου πλῆθος ἐβάδιζε πρὸς τὸ Λύκαιον ἐνθα ἀφίερον τοὺς στεφάνους τῷ θεῷ.

Ἡ τρίτη ἡμέρα ἦτο κυρίως ἀφιερωμένη εἰς τοὺς νεκρούς, οἵτινες κατὰ τὰς δύο πρώτας ἡμέρας, ἀποφράδας διὰ τοῦτο θεωρουμένας, ἀνερχόμενοι ἐκ τοῦ Ἄδου ἐπανήρχοντο κατὰ ταύτην εἰς τὴν κατοικίαν των· ἔθιον δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ μόνον τῷ ψυχοπομπῷ Ἑρμῇ βράζοντες πανσπερμίαν ἐν χύτραις, ὁπόθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἑορτῆς. Ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἡ κατὰ ταύτην τελουμένη διὰ τὰς ψυχὰς ἑορτὴ ὁμοιάζει τὰ μέγιστα, ὅπως εἰπομεν, πρὸς τὸ ἡμέτερον πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς ψυχοδόδατον, ὅποτε οἱ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων, αἵτινες κατὰ δημῶδη παράδοσιν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα περιπλανάμεναι εἰς τὴν γῆν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπανέρχονται εἰς τὸν Ἄδην, προσφέρουσιν ἐναγίσματα κόλυβα ὅπως οἱ Ἀρχαῖοι τὴν πανσπερμίαν.

Καὶ τοιαῦται μὲν πού ἦσαν αἱ παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἑορταὶ τῶν Ἀνθέων· καὶ τὸ ἔτερον δὲ τῶν ἐκκρίτων τῆς ἀρχαιότητος ἔθνων οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἀνάλογους ἑορτὰς τὰ Rosalia καὶ Floralia καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν φύσιν ἀγάπην· παρὰ τούτων δὲ παραλαβόντες τὰς ἑορτὰς ταύτας οἱ τῆς Δύσεως λαοὶ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας διετήρησαν κοὶ ἀνέπτυξαν ταύτας ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ δὴ τοῦ Πάσχα τῶν Ρόδων (Pascha rosarum καὶ Rosalia).

Παρὰ δὲ τοῖς Βυζαντινοῖς ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ Ε' μ.χ. αἰῶνος ἀναφέρονται **Ρόδων ἡμέραι** καὶ **Ροδιθύς** καὶ **Ἀνθισθύς** καὶ **Ἀθηφόρια**, ἅτινα πάντως ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων Ἀνθεσφόρια καὶ Ἀνθεστήρια· αἱ ἑορταὶ αὗται ἦσαν κοινὰ ἀνὰ πᾶν τὸ Βυζαντινὸν κράτος· πλείονας δὲ πληροφόρίας ἔχομεν περὶ τῶν κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τελουμένων· ἐνταῦθα ἡ ἑορτὴ ὧν Ἀνθέων κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα ἐτελεῖτο τῇ 9ῃ Ἰουνίου καθ' ἣν ἡμέραν ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία ἐπανηγύριζε τότε τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου· ἡ τοιαύτη δὲ σύγχεσις τῆς ἑορτῆς τῶν Ἀνθέων μετὰ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ ἐξηνθισμένου καὶ δινηθισμένου καὶ ἐν ἑορτῇ ἀνθέων πανηγυριζομένου (κατὰ τινα τοῦ 11 αἰῶνος συγγραφεῖς) ἀποδεικνύει εἰς ἡμᾶς πλήρη τὴν ὁμοιότητα τῆς κατὰ τὴν Μ. Ἀσίαν τελουμένης ἑορτῆς τῶν Ἀνθηφορίων πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἀνθεστήρια. Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος εἰκονίζεν οὐ μόνον τὴν ἀνθρᾶν νεότητα τὴν ἀκμὴν καὶ τὸ κάλλος ἀλλὰ καὶ τὴν καταστροφὴν καὶ φθορὰν τούτων διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἦτο καὶ τῆς ἀναβαλλούσης φύσεως πανηγυρις καὶ

τῶν ψυχῶν τῶν νεκρῶν ἑορτὴ Ἡ διττὴ σημασία τῆς ἑορτῆς ταύτης διετηρήθη καὶ σήμερον κατὰ τὸ πρῶτον Σάββατον τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ὁπότε ἑορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ὄχι μόνον ἑορτὴ τῶν ψυχῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναγεννωμένης φύσεως, ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν προσφερομένων κολύβων, ἅτινα προσφέρονται οὐχὶ ἀπλῶς ὡς ἐναγίσματα πρὸς τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων ἀλλὰ καὶ καθόλου ὡς καρπὸς τῆς ἀναγεννωμένης καὶ ἀναβαλλούσης φύσεως· ἐκ τούτων ἀριθνήτως καταδεύονται ἡ μεγάλη τῆς ἑορτῆς ταύτης σφαιρὶς πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἀνθεστήρια, ἐξ ὧν φαίνεται ἔχουσα τὴν ἀρχήν, ὅπως καὶ πλεῖστα ἄλλα ἴθι καὶ ἔθιμα χριστιανικά τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἔχουσιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ λατρείᾳ. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ὑπὸ τοιοῦτον χαρακτηριστὴ καὶ σήμερον παραμένει ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ὑπὸ τὸ Ἀρμενικὸν ὄνομα Βαρτουβάρια δηλοῦν αὐτὸ τοῦτο τὴν τῶν Ρώων ἑορτήν.

Ἀνάλογος ἡ το ἑορτὴ τις καὶ σήμερον πολλαχοῦ μὲν ἰδίᾳ δ' ἐν Πελοποννήσῳ τελούμενη καὶ Ῥουσαλιού λεγομένη· ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη ἄλλοτε ἦτο καὶ Ἀνθῶν ἑορτὴ δηλοῖ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς (θεωρεῖται ἔχον σφαιρὶν πρὸς τὸ Rosalia)· ἀλλὰ συγχρόνως ἦτο καὶ πρὸ πάντων ἑορτὴ τῶν ψυχῶν· οὗτος δ' ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπερσχύσας παρέμεινε· καὶ σήμερον ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀγομένη κατὰ τὸ πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς Ψυχασάββατον εἶναι μόνον ἑορτὴ τῶν ψυχῶν. (πρὸβλ. διατρ. Π. Καρολίδου ἐν Ἀρμον. Τομ. Α. δελ. 201 καὶ ἐξ.).

Ἑορταὶ τῶν Ἀθῶν καὶ σήμερον ἀγονταὶ πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἰδίᾳ δ' ἐξέχουσι διὰ τὴν λαμπρότητα τῶν αἰ ἐν Ἰσπανίᾳ, ὁπόθεν μετενεχθεῖσαι εἰς τε τὴν ἐπὶ τοῦ Ρήνου Κολωνίαν καὶ τὴν Γαλλικὴν Νίκαιαν, ἀγονταὶ μετ' ἀσυνήθους μεγαλοπρεπείας καὶ λαμπρότητας.

Δ. Μ. ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Μαγειρικά σκεύη. — Ζατορίκιον. — Νεολιθικὴ ἐποχὴ. — Μουδεῖον Ἡρακλείου.

Ἐν Κνωσσῷ αἱ ἀνασκαφαὶ ἔφεραν ἐσχάτως εἰς φῶς πολλοὺς τοίχους συνεχρομένους μὲ τὰ Ἀράκτορα καὶ ἐν αὐτοῖς πλήθος ἀγγείων χονδροειδοῦς κατασκευῆς, τὰ ὅποια εἶναι κατὰ σωροὺς τοποθετημένα, τὸ ἐν ἐντὸς τοῦ ἄλλου. Πιθανώτατα ἦσαν μαγειρικά σκεύη. Σπουδαιότατον εὑρημα εἶναι μικρὸς ἐξ ἀλαβάστρου ἀμφορεὺς μὲ σπειροειδῆ κοσμήματα ἐπὶ τοῦ χεῖλους καὶ τῶν λαβῶν, καὶ μικρὸς ἐκ μέλανος λίθου τρίπους, οὗ οἱ πόδες εἶναι γεγλυμμένοι ἐν σχήματι ἀνθемίου. Τὸ σπουδαιότατον ὅμως εὑρημα τῶν τελευταίων ἡμερῶν εἶναι πολυδαίδαλον τι κατασκευάσμα ἐκ κρυστάλλου, ἐλεφαντόδοντος, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Τὸ ὅλον εἶναι πῖναξ 0,52, ἡ δὲ σύνθεσις αὐτοῦ ἔχει ὥδε: λεπτοφυεῖς πῆχεις ἐξ ἐλεφαντόδοντος, (0,004 μ., τὸ πάχος καὶ 0,01 τὸ πλάτος) ἐναλλάσσονται μὲ ἄλλους πῆχεις ἐκ κρυστάλλου τῶν αὐτῶν διαστάσεων: μεταξὺ δὲ τῶν πῆχεων συσφίγγονται λεπτότατα φύλλα χρυσοῦ· τὸ σύμπλεγμα τοῦτο τῶν πῆχεων ἀφίνει πρὸς μὲν τὸ κατώτερον ἡμισυ τοῦ ἄνωκος δέκα κυκλοτερῆ κενά, πρὸς δὲ τὸ ἀνώτερον ἡμισυ τέσσαρα τοιαῦτα. Τὰ κυκλοτερῆ ταῦτα κενά πληροῦσιν ἐντελῶς πρὸς ταῦτα προσαρ-

μαζόμενα ἱσομεγέθη δισκάρια ἃ ἔχουσιν ὅπας ἐν σχήματι φύλλων πληρουμένας ἀπὸ τεμάχια κρυστάλλων διατεταγμένα οὕτως ὥστε νὰ σχηματίζεται ἐν ἐκάστω δισκάρῳ εἰς ὥραιος καὶ στίλβων ῥόδαξ· ὁ τεχνίτης ὅμως δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν φυσικὴν τῶν κρυστάλλων στιλπνότητα, ἀλλ' ἵνα αὐξήσῃ τὴν λάμψιν αὐτῶν προσεκόλλησε ὀπισθεν ἐκάστου τεμαχίου κρυστάλλου (ὀρείτης κρύσταλλος) λεπτὸν φύλλον ἀργύρου, ἀπαράλλακτα ὅπως σήμερον πρᾶττουσι πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς λάμψεως τῶν ἀδαμάντων καὶ μάλιστα τῶν ψευδῶν (Folie).

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Evans. τὸ κατασκευάσμα τοῦτο ἦτο ἄβιξ παιγνιδίου, εἶδος ντάμας ἢ ζαζατρικίου· διότι ἀνάλογον κατασκευάσμα εὑρέθη ἐν τάφῳ Βασιλίσσης τινὸς τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐνομήσθη ὡς τοιοῦτον.

Αἱ δὲ ἐκ τοῦ λόγου τῆς Κεφαλῆς ἀνασκαφαὶ προήγαγον εἰς φῶς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας πολλὰ τεμάχια προϊστορικῶν ἀγγείων τοῦ εἶδους τοῦ καλουμένου Buchero. Ἐκ τῶν τεμαχίων τούτων συνηρμόσθη πυξίς εἰς τρία χωρίσματα διαιρουμένη διὰ δύο ἐγκαρσίων διαφραγμάτων. Τὸ μήκος τῆς πυξίδος εἶναι 0,22 τὸ δὲ πλάτος 0,10· ἀνευρέθησαν πρὸς τούτοις 30 περίπου λίθιναι πελὲκεις.

Ἐν γένει ἡ προϊστορικὴ ἢ νεολιθικὴ ἐποχὴ τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου ἠρξήθη ἐπὶ τσοῦτον, ὥστε τοῦτο εἶναι ἤδη πολὺ πλουσιώτερον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἢ τὸ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Ζ'. Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πατέρων

Ἰωάν. ιζ'. 1—13

Πάτερ, ἐλλήλυθεν ἡ ὥρα, τῆς σταυρώσεώς μου, δοξάσθον σου τὸν γλῶσσον, τ. ἔ. ἀποδείξον τὴν θεότητα μου κατὰ τὴν σταύρωσιν καὶ ἀνάστασιν μου καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ τῆς διδασκαλίας μου. Ἴνα καὶ ὁ γλῶσσον σου δοξάσῃ σε, διότι ἡ πρὸς ἐμὲ ὡς υἱὸν δόξα, εἶναι δόξα καὶ πρὸς σε τὸν πατέρα μου. Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον· κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν μοι ἔδωκας ἐπὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἵνα δώσω εἰς ἐκεῖνους ἐξ αὐτῶν, οὓς ἠθέλεις μοι δωρήσῃ διὰ τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως των, τὴν αἰώνιον ζωὴν διὰ τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας (αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε κτλ.)· τὸ ἔργον ἐτελειώσα, τ. ἔ. τὸ τῆς κηρύξεως τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας, δι' ἧς μεταδίδονται ἡ αἰώνιος ζωὴ. Ἐφάνέρωσά μοι τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, ὅπλ. τοῖς μαθηταῖς, ἀλλὰ διὰ τούτων μέλλει νὰ φανερωθῇ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἡ περὶ Θεοῦ διδασκαλία. Σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς Ἰουδαῖοι, ἦσαν πιστοὶ τοῦ Θεοῦ, ὅστις παρέπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὴν εἰς τὸν Ἰησοῦν πίστιν, καὶ ἐγένοντο οὕτω μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ. Νῦν ἔγνωκαν, ὅτι πάντα ἃ δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν, νῦν ἀπὸ γνώσεως εἰς γνῶσιν προβαίνοντες, ἐγνώρισαν ὅτι πᾶν ὃ, τι εἶπον αὐτοῖς ἐκ μέρους σου, προήρχετο πράγματι ἐκ σου. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἔρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἔρωτῶ. Ὁ Ἰησοῦς προσεύχεται ἐνταῦθα περὶ τῶν μαθητῶν του, οὓς παρέλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ὧν ἐκοπίασε διδάξας αὐτούς, οἵτινες διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν κατέστησαν ἀξιοὶ τῆς ἰδιαίτερας μερίμνης τοῦ Διδασκά-

λου των. **Καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς**, ἀναγνωρίσθεις ὑπ' αὐτῶν ὡς υἱὸς τοῦ Θεοῦ. **Τήνησόν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου**, ἐν τῇ γνώσει τοῦ ὀνόματός σου ὡς Πατὴρ, εἰς ἣν εἰσήγαγον αὐτοὺς. **Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι**, ἀφίνων αὐτοὺς ὡς ἀνθρώπος, **καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ**, μένων θιέσει ἐν τῷ κόσμῳ, **ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς**, ἵνα μάθωσιν ὅτι δὲν θὰ μένωσιν ὀρφανοί, τιθέμενοι ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, καὶ λάβωσιν οὕτω πλήρη τὴν ἐξ ἐμοῦ ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ χαρὰν των.

ΘΕΜΑ. Περὶ προσευχῆς. Ὁ Ἰησοῦς προσεῦχετο πάντοτε, πρὸ πάσης ἐπισήμου ἐνεργείας του καὶ μετὰ πᾶσαν τοιαύτην πόσῳ μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ προσευχώμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες πάσχοντες ἔχομεν ἀνάγκην τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτάνοντες χρῆζομεν συγχωρήσεως, ἀπολαύοντες τῶν ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ ὀφείλομεν νὰ εὐγνωμονῶμεν αὐτῷ, θαυμάζοντες τὸ μεγαλεῖον τῆς δημιουργίας πρέπει νὰ δοξάζωμεν τὸν Δημιουργόν; Καὶ τὰ καλὰ παιδία ὀφείλου νὰ προσεύχωνται καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν Θεόν ἵνα διατηρῇ ἐν τῇ ὑγείᾳ τοὺς γονεῖς αὐτῶν, ὧν ἔχουσι μεγάλην ἀνάγκην, νὰ σώζῃ τὸν ἀγαπῶν Ἡγεμόνα μας, νὰ ἀποστέλλῃ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ του εἰς τὴν ἀγαπητὴν μας πατρίδα, ἥτις τώρα πάσχει ἐξ ἀνομβρίας, καὶ νὰ ἀξιώσῃ καὶ αὐτὰ νὰ γίνωσι εὐσεβεῖς χριστιανοὶ καὶ χριστοὶ πολῖται.

II. Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς

Ἰωάν. ζ'. 37—53. η'. 12

Τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, νοεῖται ἡ ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας, ἥς, ἑορταζομένης τὸν καθ' ἡμᾶς Ὀκτώβριον εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ σκηνᾶς καὶ καλύβας διαμονῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ κατὰ τὴν ἔξοδον, ἡ τελευταία ὁγδόη ἡμέρα ἑορτάζεται μεγαλοπρεπέστερον, τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰσερχομένων κατ' αὐτὴν εἰς τὰς ἐστίας των μετὰ τῆς εὐχαρίστου ἀναμνήσεως τοῦ σπουδαιωτάτου τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἱστορίας γεγονότος, εἰς εἰσόδου εἰς τὴν ἐπιγγελημένην γῆν. **Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω** ὑπὸ τὴν διψᾶν ἐννοεῖται ἐνταῦθα ἡ πνευματικὴ ἢν θεραπεύει ἡ εἰς Χριστὸν πίστις πληροῦσα τὴν καρδίαν πολλῶν ποταμῶν ποικίλων πνευματικῶν χαρισμάτων, οἷον τοῦ λόγου, τῆς προφητείας τῆς θαυματουργίας κτλ. **Ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδόξασθη**, διὰ τῆς παρὰ τῷ Θεῷ Πατρὶ ἐπιστροφῆς αὐτοῦ. καθ' ἣν ἐμελλε νὰ πέμψῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ μέρους τοῦ Πατρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πληροῦν τῆς χάριτος αὐτοῦ τοὺς Ἀποστόλους καὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Ἰησοῦν. **Ἐπικατάρταί εἶδι**, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, οἱ παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο χαρακτηρίζονται ἐνταῦθα ὡς τοιοῦτοι ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Φαρισαίων οἱ ἐκ τοῦ λαοῦ μὴ ἐννοοῦντες τὸν νόμον, πρὸς τὰς ἐνδείξεις τοῦ ὁποίου δὲν συνεφώνει κατ' αὐτοὺς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ, καὶ παραδεχόμενοι αὐτὸν ὡς τὸν προεπιγγελημένον Μεσσίαν, ἐπισπώμενοι οὕτω διήθεν τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ, ἥτις μᾶλλον ἐπέπεσε κατὰ τῶν κεφαλῶν τῶν καυχωμένων ἐπὶ τῇ βαθυτέρᾳ γνώσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς. **Καὶ ἴδε ὅτι προφῆτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται**, πλὴν τοῦ Ἰωάν, ὅστις μόνος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ κανόνα, καθ' ὃν νὰ ὀνομάζεται ἡ Γαλιλαία χώρα τῶν προφητῶν. **Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου**, ἡ τελεία ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι τὸ μέγα φῶς, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. **Οὐ μὴ περιπατᾷ ἐν τῇ σκοτίᾳ**, τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς πλάνης. **Ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς**, τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν τὸ πηγάζον ἐκ τῆς ἐν τῷ Θεῷ ζωῆς.

ΘΕΜΑ. Περὶ τῶν χαρισμάτων καὶ τῶν καρπῶν

τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τὰ πολλὰ χαρίσματα τοῦ ἁγ. Πνεύματος, δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς κυρίως πνευματικὰ καὶ εἰς ἠθικά. Κατέκεινα μὲν ἦσαν ἑκτάτα κατὰ τὴν πρώτην ἰδρυσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, οὗτινος ἡ θεϊότης δὲν ἦτο εὐκόλῳ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἀνευ θαυμάτων, **Προφητεῖων** κτλ. Ἀλλὰ πλὴν τούτων καρπὸς τοῦ ἁγ. Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἡ χαρὰ, ἥτις φυσικῶς πηγάζει ἀπὸ τῆς ἀγαπητικῆς διαθέσεως, ἡ εἰρήνη τῆς συνειδήσεως, τῆς καρδίας καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς ὃν εἰρηνεῖται χαίρων ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ του ὁ τρέφων ἐν αὐτῷ τὴν χρηκὴν ἀγάπην, ἡ μακροθυμία, πρὸς τοὺς πταίοντας πρὸς ἡμᾶς, ἡ πραότης, ἥτις εἶναι ἡ ἀμνησικακία, ἡ χρηστότης καὶ ἡ ἀγαθωσύνη, αἵτινες δεικνύονται ὅταν ἀνταποδίδωμεν ἀγαθὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ πίστις, τ. ἐ. ἡ ἐμπιστοσύνη ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους σχέσεσι, καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν, αἵτινα μολύνουσι τὸν ἄνθρωπον, ἐκδιώκοντα ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν ἀρετὴν. Ὡς προσπαθῶμεν λοιπὸν νὰ εἴμεθα πάντοτε ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τελοῦντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὴν εὐπρόσδεκτον τῷ Θεῷ θυσίαν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν.

Ἀρχιμ. Χρ. Τσπετάκης
Διευθυντὴς τοῦ Ἱεροδιδασκαλεῖου

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

(Ἰδε συνέχειαν ἐν φύλλῳ 4)

Ἡ Δις Α. Κουκουλὲ λέγει ὅτι εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις αἱ ἐρωτήσεις δεόν νὰ εἶναι περισσότεραι.

Ὁ κ. Ι. Βαγιάνης φρονεῖ ὅτι εἰς τὴν ἱστορίαν δεόν νὰ ἐλαττωῦνται, διότι εἰς τὰς τάξεις ταύτας εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένον τὸ λεκτικὸν τῶν μαθητῶν, εἰς δὲ τὴν Γεωγραφίαν πρέπει νὰ προσβάλλωνται συχνότεραι ἐρωτήσεις.

Ὁ Πρόεδρος κ. Κ. Χελιουδάκης ἐρωτᾷ ἔπειτα τὸ Συνέδριον, ἂν φρονῇ ὅτι καὶ κατὰ τὰς σιωπηλὰς ἐργασίας δύναται νὰ προκαλῆται τῶν μαθητῶν ἡ αὐτενέργεια.

Ι. Βαγιάνης: Ἵνα τοῦτο κατωρθοῦται, πρέπει ἐν τῇ Δ' τάξει αἱ γραφικαὶ ἐργασίαι νὰ ὀρίζωνται ἐκ τοῦ κύκλου τῆς ἐμπειρίας τῶν μαθητῶν καὶ τει-αῦται, ὥστε οὔτε πολὺ δύσκολοι οὔτε πολὺ εὐχλοὶ νὰ εἶναι. ἐν δὲ τῇ Γ' τάξει νὰ διδεται εἰς τὸν μαθητὴν νὰ γράφῃ περίληψιν διδαχθέντος ἱστορικοῦ μαθήματος.

Κ. Χελιουδάκης: Καὶ σύγκρισιν δύο ἱστορικῶν γεγονότων, ὡς λ. χ. τῶν δύο Μεσσηνιακῶν πολέμων, νὰ διορθῶνται δὲ ὁ διδάσκαλος ὅταν ἔχη εὐκαιρίαν, τινὰ τῶν γραπτῶν τούτων.

Ὁ κ. Μ. Ζολινδάκης, διδάσκαλος εἰς Κεφαλᾶ Ἀποκορώνου, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ περὶ ἐρωτήσεων ζήτημα, φρονεῖ ὅτι αὐταὶ δεόν νὰ ὦσιν ἀνάλογοι πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ διδασκομένου μαθήματος, δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀπαντῶσιν αἱ μαθηταὶ ἐν χορῷ. Ὅταν αἱ μαθηταὶ, λέγει, μόνον εὐρίσκωσι τὸ ζητούμενον, καὶ ἠθικὴν ἱκανοποίησιν αἰσθάνονται, καὶ ἀμιλλα ἀναπτύσσεται, ὅπερ συντελεστικώτατον εἰς προαγωγὴν τῆς αὐτενεργείας.

Ὁ Πρόεδρος κ. Κ. Χελιουδάκης ἐπιδοκιμάζων τὰ λεχθέντα παραβάλλει τὸν οὕτω χειραγωγῆ-

Θέντα μαθητήν καὶ εὐρόντα, ὃ ἡδύνατο νὰ εὕρῃ, πρὸς ἄνθρωπον κοπιᾶσαντα μὲν ἵνα ἀνέλθῃ ἐπὶ λόφου, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀπολαύοντα τῆς τέρψεως, ἣν ἐμποιεῖ ἡ θέα τῶν πέριξ.

Δις Εὐαγ. Κουκουλέ: Καὶ διὰ τῶν ἐπαναλήψεων, κατὰ τριμηνίαν ἐξαμηνίαν ἢ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους γινεμένων ἐν ἐκάστῳ μαθήματι, δύναται νὰ προκαλῆται ἡ αὐτενέργεια. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκάστην παράδοσιν ἂν ἐπαναλαμβάνεται τὸ προηγούμενον μάθημα, ἢ τὸ νέον μετὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὅλου, ἢ κατὰ τμήματα διδασκόμενον ἐπαναλαμβάνεται, προκαλεῖται ἐπίσης ἡ αὐτενέργεια.

Ι. Βαγιάκης: Ἡ ἐπανάληψις συντελεῖ μᾶλλον εἰς ἐνίσχυσιν τῆς μνήμης καὶ εἰς συστηματοποίησιν καὶ μονιμοποίησιν τῶν μεμαθημένων.

Κ. Χελιουδάκης: Καὶ ἡ αὐτενέργεια βοηθεῖται, ὅταν τὸ διδασκόμενον ἐπαναλαμβάνεται διὰ πολλῶν ἐρωτήσεων.

Ἐμμ. Μυριδάκης διδάσκαλος εἰς Γεράνι Κυδωνίας: ἡ αὐτενέργεια προκαλεῖται αἰρεμένων τῶν ἐμποδίων καὶ ὑποδεικνυμένων τοῖς μαθηταῖς τῶν καταλλήλων σημείων, ἐφ' ὧν οὗτοι στηρίζονται ἐξάγουσι τὸ ζητούμενον· οὕτω συνεργαζόμενοι διδάσκαλος καὶ μαθηταὶ ἀνέρχονται βαθμηδὸν εἰς αἰεὶ εὐρύτερον ὀρίζοντα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ λ. χ. ἐφιστᾶται ἡ προσοχή τῶν μαθητῶν εἰς τὰ σημεία εἰς ἃ δύναται νὰ στηριχθῶσιν εἴτα προχωρεῖ ὁ διδάσκαλος ἀποτείνων ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἀδυνάτους.

Ι. Βαγιάκης: Οὕτω τὸ μάθημα ἀπὸ ἱστορικοῦ γίνεται γλωσσικόν.

Α. Ξηρουχάκης: Ἴνα αὐτενεργήσῃ ὁ μαθητὴς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ μάθημα μετὰ τὴν διήγησιν καὶ νὰ συσχετίξῃ αὐτὸ μὲ ἄλλα.

Κ. Χελιουδάκης Πρόεδρος: Ἐὰν ὁ μαθητὴς ἀπαντᾷ ἐσφαλμένως ὑπὸ γλωσσικὴν ἢ λογικὴν ἐποψιν, δὲν πρέπει νὰ διακόπτεται, ἀλλὰ νὰ διορθοῦται μετὰ τὸ πέρας τῆς ὅλης ἀπαντήσεως.

Δις Ἄναστ. Κουκουλέ: Χρειαζέται τέχνη περὶ τὴν ἐρώτησιν.

Κ. Χελιουδάκης: Καὶ ὑπομονή.

Α. Ξηρουχάκης: Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται τοῖς μαθηταῖς νὰ μεταχειρίζονται εἰς ἀπάντησιν τὴν ἐρώτησιν τοῦ διδασκάλου, διότι τότε αὕτη εἶναι μηχανικὴ.

Διακοπείσης ἐπὶ τινι λεπτᾷ τῆς συνεδρίας, οἱ διδάσκαλοι μετὰ κοινὴν συνεννόησιν, ἀπευθύνουσι πρὸς τοὺς ἐν Ρεθύμνῃ, Ἡρακλείῳ καὶ Λασηθείῳ συναδέλφους τῶν χαιρετιστήριον τηλεγράφημα ἔχον ὡδε:

«Χαιρετίζομεν ἀδελφικῶς συναγωνιστὰς ἐν ἐπιτηδεύσει ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπιθεωρητῆς, διδασκάλισσαι καὶ διδάσκαλοι Χριστιανοὶ καὶ Μουσουλμάνοι τῶν Νομῶν Χαρίων καὶ Σφακιῶν».

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδρίας, ὁ Πρόεδρος Κ. Χελιουδάκης ἐρωτᾷ ἂν καὶ κατὰ τὰς ἐκδρομὰς δύναται νὰ προαχθῇ τῶν μαθητῶν ἡ αὐτενέργεια.

Α. Ξηρουχάκης: Ἐν τινι περιπάτῳ ἐπιδείξας τοῖς μαθηταῖς ξηρὸν κλάδον πρὸς καθαρισμόν τοῦ δένδρου ἀποκοπέντα, προσέκλεσα αὐτοὺς νὰ εἴπωσι

τὸν λόγον δι' ὃν εἶναι ἀνάγκη νὰ κλαδεύωνται αἱ ἐλαῖαι καὶ νὰ εὕρωσι τὸν ἐν αὐτῷ ἐμφωλεύοντα φλοιοστρήτην.

Ν. Κυριακάκης: Καὶ ἐγὼ ἀφοῦ ἐν τῷ σχολείῳ ἐδίδαξα περὶ ἐμβολιασμοῦ τῶν φυτῶν, παραλαβὼν τοὺς μαθητὰς εἰς ἐκδρομὴν ἔδωκα ἐκάστῳ φυτὸν τι πρὸς ἐμβολιασμόν· ἀφοῦ ἐδίδαξα ἐν τῷ σχολείῳ περὶ ὄχθων καὶ κοίτης τοῦ ποταμοῦ, περὶ λόφου καὶ βουνοῦ, προσέκλεσα τοὺς μαθητὰς νὰ δείξωσι τοιαῦτα ἐν ἐκδρομῇ· ἄλλοτε δ' ἐκάμαμεν γεωμετρικὰς καταμετρήσεις.

Κ. Χελιουδάκης Πρόεδρος: Ἐρωτᾷ ἂν κατὰ τὰς ἐκδρομὰς δύναται οἱ μαθηταὶ καὶ νὰ ἰχνογραφῶσιν ἀντικείμενόν τι, λ. χ. δένδρον, λόφον.

Ἡ Δις Α. Κουκουλέ λέγει ὅτι δύναται· ἀλλ' ἡ Δις Ἀρτεμισία Λανδράκη, διδασκάλισσα ἐν τῷ παρθενιαγωγείῳ Χανίων, τὸ θεωρεῖ ἀπολύτως ἀδύνατον.

Ὁ κ. Ν. Πιμπλάκης Διευθυντὴς τοῦ Δημοτ. σχολείου Χανίων, προκληθεὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου λέγει ὅτι δύναται νὰ πράξωσι τοῦτο οἱ μαθηταὶ οὐχὶ ὁμῶς ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀλλὰ κατ' ἀπομίμησιν.

Κ. Χελιουδάκης πρόεδρος: Δὲν πρόκειται περὶ τελείας ἀποτυπώσεως ἀλλὰ περὶ ἀπλῶν γραμμῶν περιστανοῦσων τὸ παρατηρηθὲν ἀντικείμενον.

Ι. Βαγιάκης: Πολλὰ πράγματα δύναται τις νὰ διδάξῃ κατὰ τὰς ἐκδρομὰς, ἰδίᾳ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ τὰ Γεωργικὰ, προκαλὼν δι' ἐρωτήσεων τὴν αὐτενέργειαν τῶν μαθητῶν.

Λύεται ἡ συνεδρία περὶ ὥραν 11 1/2, ἐπαναλαμβάνεται δὲ τῇ 3 μ. μ. ὥρᾳ.

Μετὰ μεσημβρίαν ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδρίας ἀνακεφαλαιοῦνται τὰ ῥηθέντα ὡς ἔπεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου:

«Τὴν αὐτενέργειαν τοῦ μαθητοῦ δύναται νὰ προκαλῇ ὁ διδάσκαλος κατὰ τὴν διδασκαλίαν παντὸς μαθήματος, ἀκόμη καὶ ἐκείνων, εἰς τὰ ὅποια φαίνεται ὅτι ἄρχει ἡ μνήμη, π. χ. εἰς τὴν ἱστορίαν, εἰς τὴν γεωγραφίαν: Προκαλεῖται δ' αὕτη 1) ἔὰν ὁ διδάσκαλος κάμνῃ χρῆσιν τῆς ἐρωτηματικῆς μορφῆς τῆς διδασκαλίας. 2) Ἐὰν ὁ διδάσκαλος δὲν ἐκτελῇ ὅ,τι αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων δύναται νὰ πράξωσι, βοηθούμενοι καὶ ὁδηγούμενοι καταλλήλως ὑπ' αὐτοῦ. 3) Ἐὰν ὁ διδάσκαλος κάμνῃ ἀσκήσεις εἰς πᾶν μάθημα, τὸ ὅποιον εἶναι δεκτικὸν πρακτικῆς τινος ἐφαρμογῆς· ἔὰν π. χ. ἐν τῇ γραμματικῇ ἐφαρμόξῃ κανόνας ἐπὶ νέων περιπτώσεων καὶ παραγγέλλῃ εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ εὕρισκωσι παραδείγματα ἐπὶ προδιδασθέντος κανόνος, νὰ σχηματίζωσι φράσεις, ἐφ' ὧν δύναται νὰ ἐργασθῇ ἡ φαντασία καὶ ἡ σκέψις αὐτῶν. 4) Ἐὰν οἱ μαθηταὶ περιγράψωσι καὶ ἀναλύωσι προφορικῶς ἀντικείμενα ἐποπτείας, καὶ παρακινῶνται εἰς τὸ νὰ ἐκθέτωσιν ἐγγράφως ὅ,τι παρετήρησαν καὶ ἤκουσαν. 5) Ἐὰν ὁ διδάσκαλος ἀπαιτῇ νὰ διατυπώσιν οἱ μαθηταὶ τὰς ἰδέας των ὀρθῶς ὑπὸ γλωσσικὴν καὶ λογικὴν ἐποψιν, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν· καὶ 6) Διὰ τῶν σιωπηλῶν ἐργασιῶν, ἔὰν αὗται γίνωνται καταλλήλως. Προκαλεῖται δὲ ἡ αὐτενέργεια μάλιστα κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς διδασκαλίας (τὴν ἀνάλυσιν τῆς πείρας τοῦ μαθητοῦ)

καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον (τὸ τῆς ἐφαρμογῆς, τοῦ καρπού). Πρὸς τούτοις παρετηρήθη ὅτι ὁ διδάσκαλος μεταχειριζόμενος τὴν ἐρωτηματικὴν μορφήν τῆς διδασκαλίας ὀφείλει νὰ προσέχῃ μάλιστα εἰς τὸ ἐξῆς: αἱ ἐρωτήσεις νὰ εἶναι α') ἀνάλογοι πρὸς τὰς δυνατόμεις τοῦ μαθητοῦ, νὰ μὴ ἐρωτᾷ δηλ. ὁ διδάσκαλος περὶ πράγματος, ὅπερ ὁ μαθητὴς ἀγνοεῖ, ὡς μὴ προσφωδιασμένος μὲ γνώσεις συντελούσας εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ ζητούμενου. β') νὰ γίνωνται μετ' ἐπιμελείας· γ') νὰ ποικίλλωσιν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν μαθητῶν· δ') νὰ εἶναι σύντομοι, σαφεῖς καὶ ὠρισμένοι, ἐπιδεχόμενοι σαφὴ καὶ ὠρισμένην ἀπάντησιν· ε') νὰ μὴ εἶναι κενὰ, ἀνευ σημασίας, καὶ μονότονοι.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος Κ. Χελιουδάκης διδάσκει ὑποδειγματικῶς γραμματικόν τινα κανόνα, ὁ δὲ Ν. Πιμπλάκης μάθημα ἀριθμητικῆς, ὁ Ν. Γυπαράκης ἱστορίαν καὶ ἡ Δις Α. Κουκουλὲ πραγματογνωσίαν, καὶ οὕτως ὅχι μόνον θεωρητικῶς ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς διδάσκονται οἱ ἀπειρότεροι πῶς δύναται νὰ προκληθῇ ἡ αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν.

[Ἐπεται συνέχεια.]

ΠΟΙΚΙΛΑ

ΚΡΗΤΗ

Ἡ ἐορτὴ τοῦ Πρίγκιπος εἰς τὰ Σχολεῖα. Τῇ 23 Ἀπριλίου ἡ Κρήτη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἤγεν ἐνθουσιωδῶς τὴν ὀνοματικὴν ἐορτὴν τῆς Α. Β. Ὑψηλότῃτος τοῦ Ἡγεμόνος Γεωργίου. Πολὺν δὲ συνετέλεσαν καὶ τὰ παντὸς βαθμοῦ Ἐκπαιδευτήρια, ἰδίᾳ ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν, εἰς μείζονα τῆς ἐορτῆς ἀνάδειξιν διὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων παιδιῶν καὶ ἀγώνων.

Α') **Ἐν Χανίοις** ἐτελέσθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἀρεῶς γυμναστικά ἀσκήσεις καὶ παιδιαὶ ἀπάντων τῶν σχολείων τῆς πόλεως καὶ τῆς Χαλέπας ἀρξάμενοι τῇ 4ῃ ὥρᾳ μ. μ. καὶ περατωθεῖσαι τῇ 6ῃ.

Ἀπὸ τῆς 3ης ὥρας τὰ διάφορα σχολεῖα ἤρχισαν προσερχόμενα ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν ἀσμάτων ἢ τῶν τυμπάνων καὶ σαλπίγγων, καὶ παρατασσόμενα εἰς τὰς ὠρισμένας αὐτοῖς θέσεις· ἀλλὰ πολὺ ἐνωρίτερον πλῆθος κόσμου προσέβλεπον τὴν μεγάλην συρροὴν εἶχε προσέλθει ἐκεῖ καὶ ἐπωφελοῦμενον τὴν μὴ ἔγκαιρον ἀφῆιν τῶν πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως χωροφυλάκων, εἶχε καταλάβει μέγα μέρος τοῦ διὰ τὰ σχολεῖα ἐπιφυλαχθέντος πεδίου· εὐτυχῶς οὐδαμῶς ἐκ τούτου ἐμειώθη ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐορτῆς.

Τῇ 4ῃ ἀκριβῶς ὥρᾳ αἱ σάλπιγγες τοῦ Γυμνασίου καὶ αἱ τοῦ ἐπὶ τῶν τιμῶν ἀποσπάσματος τῆς Χωροφυλακῆς ἀνακρούουσαι τὸν Ἡγ. Ὑμνον ἀγγέλλουσι τὴν ἐμφάνισιν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Ἡγεμόνος, ὃν προῦπαντῶσιν καὶ συνοδεύουσιν μέχρι τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐξόδου α' Θ. Ἐπίσκοπος Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Νικηφόρος, ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Σύμβουλος κ. Κ. Φούμης, ὁ Γ. Ἐπιθεωρητὴς κ. Ι. Περγικάρης, ὁ Νομ. Ἐπιθεωρητὴς κ. Κ. Χελιουδάκης καὶ ὁ διευθύνων τὸ Γυμνάσιον κ. Α. Βουρδουμπάκης, τοῦ κ. Ν. Γιαμαλάκη Συμβούλου ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως οἰκουροῦντος δι' ἀσθένειαν.

Ἀμέσως τότε ἀρχεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀκαμάτου καὶ ἱκανοτάτου καθηγητοῦ τῶν τεχνικῶν μαθημάτων κ. Εὐ. Μπαμιέρου ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος τῆς ἐορτῆς ὅπερ ἐκτυπώθην εἶχε

διανεμηθῇ εἰς τοὺς παρεστώτας· ἦτοι: 1) Ψάλλεται ὑπὸ μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου ὁ Κρ. Ὑμνος τοῦ Καίσαρη καὶ ὁ τῶν ἀγώνων τοῦ Σαμάρα· 2) παρελαύνουσι τὰ παρθεναγωγεῖα Χαλέπας καὶ Χανίων καὶ προσφέρει ἐκάτερον κομψὴν ἀνθοδέσμην εὐχόμενον διὰ μικρᾶς ἀντιπροσώπου ἐτη πολλὰ εἰς τὴν Α. Β. Ὑψηλότῃτα· 3) παρελαύνουσιν εἰτα κατὰ δεξιὰν καὶ κραυγάζουσι ζήτω ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος: τὸ Δημ. Σχολεῖον Χαλέπας, τὸ Μουσουλμανικὸν Δημ. Χανίων, τὸ Χριστιανικὸν Δημ. Χανίων καὶ τελευταῖον τὸ Γυμνάσιον· 4) γίνεται παρελάσις γενικὴ πάντων τῶν σχολείων τῶν ἀρρέων ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν σαλπίγγων καὶ τυμπάνων τοῦ Γυμνασίου· 5) ἐκτελοῦνται συμπλέγματα γυμν. ἀσκήσεων τοῦ Χρ. Δημοτικοῦ Χαλέπας, τοῦ Μουσ. Δημ. Χανίων, τοῦ Χρ. Δημ. Χανίων· 6) ψάλλεται ὑπὸ μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου διφωνία ἐκ τοῦ Τροβατόρε καὶ τριφωνία ἐκ τῆς Λουκίας τοῦ Λαμερμούρ· 7) ἐκτελεῖται σύμπλεγμα ἐλευθέρων ἀσκήσεων ἀπάντων τῶν τοῦ Γυμνασίου μαθητῶν, ὅπερ ἐπιστέφεται δι' εἰκονικῆς παραστάσεως ἐκτάκτως ἐπιτυχοῦς ζωηρῶς χειροκροτηθείσης· 8) γίνονται ἀσκήσεις διὰ κορυφῶν τῶν 4 ἀνωτάτων τάξεων τοῦ Γυμνασίου, τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ φέρουσιν ὠραίαν ὁμοιόμορφον στολὴν ἐκ λευκῆς περισκελίδος, μελαίνης ζώνης καὶ φλανέλλας ἐπίσης μελαίνης καὶ φερούσης ἐπὶ τοῦ στῆθους λευκὸν τὸ μονόγραμμα τοῦ Γυμνασίου Χανίων. Κατόπιν γίνεται διάλειμμα 10 λεπτῶν μετὰ δὲ ταῦτα: 9) γίνονται ἀσκήσεις διὰ κοντῶν τῶν λοιπῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ «Ἐλευθέρου Σκοπευτοῦ» τοῦ Βέμπερ ἐκτελουμένου ἐν τετραφωνίᾳ διὰ τετραχόρδων ὑπὸ μαθητῶν τοῦ παιδ. τμήματος τοῦ Γυμνασίου· 10) ἐκτελοῦνται ἀσκήσεις δι' ἀλτήρων ὑπὸ τῶν 4 ἀνωτ. τάξεων τοῦ Γυμνασίου καὶ δύο παιδιαί· 11) ψάλλεται ὁ Κρ. Ὑμνος τοῦ Λαυράγκα καὶ Γερμ. μελωδία· 12) ἐκτελεῖται σύμπλεγμα ἀπάντων τῶν τοῦ Γυμνασίου μαθητῶν, τὸ ὁποῖον περατοῦται διὰ θαυμασίας εἰκονικῆς παραστάσεως, καθ' ἣν χαιρετίζονται ἡ Κρ. Σημαία καὶ ψάλλεται ὁ Ἐθνικὸς Ὑμνος· τὴν στιγμὴν ταύτην ἱερὰ συγκίνησις κατέχει πάντας τοὺς θεατὰς, οἵτινες ἀκροῶνται ἀσκεπτεῖς καὶ ὄρθιοι.

Ἀμέσως ἔπειτα ἡ Α. Β. Υ. ὁ Ἡγεμὸν ἀποχαιρετίζει τοὺς ἐν τέλει κατέρχεται τῆς ἐξόδου, τιμᾷ τὸν κ. Μπαμιέρου διὰ τῶν ἐνθέρμων Του συγχαρητηρίων σφίγγων τὴν δεξιάν του καὶ ἀπέρχεται διὰ μέσου τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου ἐπιτιδὲς παρατεταγμένων ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν σαλπίγγων τοῦ Γυμνασίου καὶ τῆς Χωροφυλακῆς.

Τέλος ἀπέρχονται ἐν τάξει καὶ τὰ διάφορα σχολεῖα, διαλύονται δὲ καὶ οἱ ὑπερτρισχίλιοι θεαταὶ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς Γυμναστικῆς καὶ τοῦ φιλοτιμοτάτου αὐτῆς διδασκάλου κ. Εὐαγ. Μπαμιέρου.

Β') **Ἐν Ἡρακλείῳ** ἀπὸ τῆς 4 μ. μ. ὥρας οἱ μαθηταὶ πάντων τῶν Ἐκπαιδευτηρίων τῆς πόλεως, Χριστιανικῶν τε καὶ Μουσουλμανικῶν, συγκεντρωθέντες εἰς τὴν πλατείαν ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν καὶ κόσμου πολυπληθοῦς, πρῶτον μὲν ἔψαλλον τὸν Ἐθνικὸν Ὑμνον καὶ τὸν Ὑμνον τῶν ἀγώνων, εἰτα παρήλασαν πρὸ τῶν Ἀρχῶν κραυγάζοντες ζήτω ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξετέλεσαν διάφορους ἀσκήσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ κατόπιν οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου ἐξετέλεσαν διάφορα ἐλεύθερα ἀγωνίσματα, δρόμον, σφαιροδολίαν, δισκοβολίαν, ἄλμα εἰς μῆκος, ἄλμα ἐπὶ κοντῶ καὶ πάλιν, ἐνῶ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν ἀγωνισμάτων οἱ μαθηταὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἔψαλλον ἐκ περιτροπῆς διάφορα ὕμνατα. Μετὰ τὰ ἀγωνίσματα εἰς 6 μαθητὰς, οἵτινες ἀνεδείχθησαν νικηταὶ ἀπενεμήθησαν βραβεῖα, τὰ ὁποῖα ὁ Σύλλογος

τῶν καθηγητῶν εἶχε προετοιμάσει, ἥτοι βιβλία, 2 εἰκόνες τοῦ Πρίγκιπος, κλάδος δάφνης καὶ διαρκές εἰσιτήριο δωρεάν ὑπὸ τοῦ Γυμναστικοῦ Συλλόγου. Τὸ δὲ ὅλον ἐστὶτε πλήρης ἐπιτυχία διὰ τὸν ὁκνον ᾗλλον καὶ τὴν μεγάλην προθυμίαν τοῦ γυμναστοῦ κ. Ν. Φουντουλάκη. Τὴν ἐσπέραν ἐφωταγωγῆθη καὶ τὸ Γυμνάσιον μετὰ τῶν ἄλλων δημοσίων καταστημάτων.

Γ') **Ἐν Ρεθύμνῃ** πάντων τῶν σχολείων αἱ μαθηταὶ Χριστιανοὶ καὶ Μουσουλμάνοι ἐκ τοῦ περιόλου τῶν Ἐκπαιδευτηρίων ὀρμηθέντες καὶ διὰ τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως μετὰ πολλῶν σημαίων καὶ ἐμβατηρίων διελθόντες συνεκέντρωσαν εἰς τὸ ἔξω τῆς πόλεως Γυμναστήριον ὅπου καὶ αἱ μαθήτραι τοῦ Χρ. Παρθεναγωγείου εἶχον ἤδη πρότερον ὀδηγηθῆ, παρίσταντο δ' αἱ Ἀρχαὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐψάλλον ἐπὶκαρον ᾄσμα αἱ μαθήτραι, εἰτα ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὁ κ. Ἐμμ. Γενεράλης πρόεδρος τοῦ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ πανηγυρίζοντος γυμναστικοῦ Συλλόγου, κατόπιν ἐγένοντο ἀσκήσεις ἀνόργανοι καὶ μετὰ κοντῶν συνοδευόμενοι ὑπὸ ᾄσματων, ἐψάλη ὁ Ἑθνικὸς Ὕμνος, καὶ τὸ ὅλον ἐπεσφράγισε κάλλιστα παρέλασις τῶν μαθητῶν πρὸ τοῦ Νομάρχου ἐν ζιτωκραυγαῖς ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος.

Δ') **Ἐν Νεαπόλει** Μιραμπέλλου καθ' ἣν μὲν ὥραν ἐψάλλετο ἐν τῷ καθεδρικῷ ναφ' ἡ δοξολογία, οἱ μαθηταὶ πάντων τῶν σχολείων ἦσαν παρατεταγμένοι ἔξω τοῦ ναοῦ· μετὰ δὲ τὴν δοξολογίαν ἐψάλλον ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ πλῆθους τὸν Ἑθνικὸν Ὕμνον. Εἰτα διπλῶν διὰ τῶν κεντρικωτέρων τῆς Νεαπόλεως ὁδῶν ἄδοντες πατριωτικὰ ᾄσματα, παρήλασαν πρὸ τοῦ Δημαρχείου καὶ τῆς Νομαρχίας κραυγάζοντες ζήτω ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ ἐρρύθμους καὶ ἐν πλήρει τάξει βαδίζοντες ἐπανήλθον εἰς τὴν αὐλὴν τῶν σχολείων, ἐνθα προσεφώνησε αὐτοῖς καταλλήλως ὁ Νομ. Ἐπιθεωρητὴς κ. Ν. Ε. Γραμματικάκης.

Ε') **Ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ τῆς Ἀγίας Τριάδος** ἐωρτάσθη ἐπίσης ἡ 23 Ἀπριλίου μετὰ τῆς προσηκούσης σεμνότητος καὶ ἐπιβολῆς καὶ τὴν μὲν πρῶταν μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐψάλη δοξολογία ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Ἀρχιμ. Χρ. Τσπετάκης ὑποδείξας τὸν σκοπὸν τῶν τοιούτων δεήσεων. Τῇ δὲ 3ῃ μετὰ μεσημβρίαν μετὰ τὴν νενομισμένην θρησκευτικὴν τελετὴν, ἀφ' ἧς ἐξηγήθη δι' ὀλίγων ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ ἡ σημασία τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀπηνγγέλθησαν ὑπὸ μαθητῶν δύο ποιήματα σχετικὰ, ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου κ. Δ. Γεωργακάκης ἐξεφώνησεν ὁραιότατον πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, πλέξας τὸν ἐπαινον τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων ἀπὸ τοῦ Λαοσθένους καὶ τοῦ Πανάγου μέχρι τοῦ 1897. Μετὰ τινὰ ᾄσματα ἡ ὁμήγουρις ἐξῆλθεν εἰς τὸ Γυμναστήριον, ὅπου οἱ μαθηταὶ ἐξετέλεσαν γυμναστικὰς ἀσκήσεις μετ' ᾄσματων καὶ τινὰς παιδίαις. Εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην παρίσταντο πλῆν τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Δημ. ἀρχῶν Ἀκρωτηρίου, οἱ δημοδιδάσκαλοι μετὰ τῶν μεγαλυτέρων αὐτῶν μαθητῶν καὶ ἀρκετὰ οἰκογένειαι καὶ πρόκριτοι ἐκ τῶν περιχώρων, ἀπῆλθον δὲ πάντες τὰς ἀρίστας ἀποκομίζοντες ἐντυπώσεις.

Ὑπὲρ τοῦ Ἑθνικοῦ στόλου ἐγένετο τῇ 19ῃ Ἀπριλίου ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ τῆς Ἀγ. Τριάδος μικρά τις ἑορτὴ, ἥτις εἶχε λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῇ 11 π.μ. ὥρα ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Γεωργακάκης ὁμίλησεν εἰς τοὺς μαθητὰς περὶ τῆς ἐνδόξου δράσεως τοῦ Ἑλλ. ναυτικοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ περὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ μέλλοντι· εἰτα δ' ἀπηνγγέλθησαν μικρὰ σχετικὰ ποιήματα καὶ ἐψάλη ὁ Κρητικὸς καὶ ὁ Ἑλλ.

νικὸς ὕμνος. Τὴν δ' ἐπομένην ἐσπέραν συνελθόντες ἀφ' αὐτῶν οἱ μαθηταὶ προέβησαν εἰς συνεισφοράς, τὸ δὲ συναθροισθὲν ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς δραχ. 150 παραλαβὼν εἰς παρεδωκεν εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς σχολῆς εὐχνηθεὶς ὑπὲρ τῆς διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ ἐπιτυχούς διεκδικήσεως τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΑΓΓΛΙΑ

Δεπτομερείας περιέργους περὶ τῶν ἐν Bradford μαθητῶν τοῦ Διδασκαλείου περιέχει ἡ ἐξῆς περικοπὴ ἐπιστολῆς Ἀγγλοῦ διδασκαλιστοῦ: «ἐν τῷ διδασκαλείῳ μας φοιτῶσι ἑπτὰ μόνον μαθηταὶ καὶ ὑπερτεσθάρκοντα μαθήτραι· ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ δὲν ὑπάρχουσι· πάντες δαιτῶνται κατ' ἰδίαν καὶ προσέρχονται τὸ ἡμῖς τῆς ἡμέρας εἰς τὸ σχολεῖον ἵνα ἀκούσωσι μαθήματα, τὸ δὲ ἑτερον ἡμῖς μεταβαίνουσιν εἰς διάφορα δημοτικὰ σχολεῖα ἵνα διδάξωσιν αὐτοί. Λαμβάνουσι δὲ μισθὸν διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄρρενες ἀπὸ 13—22 λίρας ἀγγλικῆς ἐτησίως, ἀναλόγως τῆς τάξεώς των, αἱ δὲ γυναῖκες ἀπὸ 13—20 λίρας.

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΤΑ ΜΑΪΟΝ ΤΟΥ 1901

Διὰ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, οἵτινες ἐν τῷ οὐρανῷ κατέχουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν, τὰ συνήθη ἐγχειρίδια τῆς Κοσμογραφίας ἢ Ἀστρονομίας (1) παρέχουσι τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας καὶ τοὺς ἀπαιτούμενους χάρτας δι' ὧν δυνάμεθα ν' ἀνευρίσκωμεν αὐτοὺς ἐκάστοτε. Διὰ τοῦτο ἐνταῦθα θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸ νὰ δίδωμεν τὰς δεούσας ὁδηγίας πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν πλανητῶν, οἵτινες καθ' ἑκάστην μεταβάλλουσι θέσιν σχετικῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀπλανεῖς, καὶ πρὸς παρατήρησιν τῶν ἐκτάκτων φαινομένων, οἷον ἐκλείψεων, διαττόντων, κ.τ.δ.

—Ὁ πλανήτης **Ἑρμῆς** τὴν μὲν 1ην τοῦ μηνὸς συναντᾷ καὶ συνδύει μετὰ τοῦ Ἥλιου καὶ ἐπομένως εἶναι ἀόρατος· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου καθυστερεῖ, καὶ δύνει τὴν μὲν 15ην τοῦ μηνὸς 1 ὥραν περίπου μετὰ τὸν Ἥλιον, τὴν δὲ 30ην μίαν ὥραν καὶ 3 τέταρτα μετ' αὐτόν. Καταλληλοτάτῃ ἐποχῇ πρὸς παρατήρησιν τοῦ πλανήτου τούτου μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἶναι ἡ 3 Ἰουνίου, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν τούτου ἤδη ἀπὸ τῆς 28ης Μαΐου ὅπως ὁποῦντε ὁ παρατηρητὴς πρέπει νὰ εἶναι ὀξυδερκής, καλὸν δὲ θὰ εἶναι νὰ ἔχη καὶ σύνηθες τηλεσκόπιον.

—Ὁ **Ἀφροδίτη** κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον δύσασα σχεδὸν συγχρόνως μετὰ τὸν ἥλιον εἶναι ἀόρατος.

—Ὁ **Ἄρης** μένων ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Λέοντος ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁρατὸς καὶ μεσουρανεῖ τὴν μὲν 1ην τοῦ μηνὸς περὶ τὴν 7ην ὥραν μ. μ. τὴν δὲ 15ην περὶ τὰς 6 καὶ τέταρτον, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς περὶ ὥραν 5ην καὶ ἡμίσειαν περίπου.

—Ὁ **Ζεὺς** ἀνατέλλει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς περὶ τὴν 11ην μ. μ. ὥραν, μεσουρανεῖ δὲ τὴν 1ην Μαΐου κατὰ τὰς 3 1) 2 π. μ., καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν 1 1) 4 π. μ.

—Ὁ **Κρόνος** εὐρίσκεται καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀνατολικώτερον τοῦ Διδε, μένων ὀπισθεν αὐτοῦ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας περίπου.

—**Ἐκλείψεις τοῦ Ἥλιου** δλική, ἀλλ' ἀόρατος παρ' ἡμῖν θὰ συμβῇ τὴν 5ην τοῦ μηνὸς τούτου· θὰ εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Ν. Ἀφρικὴν, τὴν Μαδαγασκάρην, τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἰνδοκίνα, καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

—**Περίοδος βολίδων** περιμένεται κατὰ τὴν 25ην τοῦ μηνός.

(1) Ἀριστον τοιοῦτον εἶναι ὁ «Οὐρανός» ὁ ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ὠφελίμων βιβλίων. Ὡς γνωστὸν ὅλη ἡ σειρά τῶν βιβλίων τούτων ἀπεστάλη ἤδη ὑπὸ τῆς Ἀν. Διευθύνσεως τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰ κατὰ δῆμους δημοτικὰ σχολεῖα.